OKUNTU

AYLIK E-DERGİ

ŞUBAT - 2021

Anadolu Türkmenleri

Prof.Dr. Yusuf HALAÇOĞLU

Özel Dosya

Aziziye Rüşdiye Mektebi

Doç.Dr. Deniz AKPINAR

46.Sayı

Emek Verenler

4-9 **Prof.Dr. Yusuf HALAÇOĞLU**
Anadolu Türkmenleri

10-11 **Necip TOPUZ**
Sultan Mesut

12-22 **Doç.Dr. Deniz AKPINAR**
Aziziye Rüşdiye Mektebi

23-28 **İhsan YALÇINKAYA**
Bir Avşar Köyü: Aslanbeyli

29-30 **Kadir ÖNDER**
Aşık Gözübenli Şiirleri

31-33 **Şerife MUCUK**
Bir Kış Masalı

34 **Mümtaz Lütfi ÖZSOY**
Avşarım

35-36 **Mehtap EROL**
Doğa Harikası: Zamantı

37-38 **Mustafa KORKMAZ**
Aşık Battal KORKMAZ'ın Ağıdı

39-40 **Mutlu ÖNER**
Hacı Ali Dedenin Ağıdı

41 **Hatice KORKMAZ**
Babaya Ağıt

42 **Aşık Battal KORKMAZ**
Aylara

44-45 **Gülseren AVŞARKOCAOĞLU**
Avşar Yemekleri

OKUNTU

Editörden

Okan AVŞARKOCAOĞLU
Editör

Değerli Okurlarımız;

Kültür bilgileri insanda bir emanettir. Ema-netinse sahibine yani halka teslim edilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu inançla çıktığımız yolda 46. sayımıza denk gelen yeni dergimizin 2. sayısını da sizlerle buluşturabildiğimiz için çok mutluyuz. Bu sayımızda Avşar Türkmenlerinin tarihini ve kültürünü konu alacağız. Dergimizin ilerleyen sayılarında derleme çalışmalarımızı da sizlerle paylaşmayı planlıyoruz. Dergimizde paylaşımda bulunmak isteyenlerin katkılarını bekliyoruz

2. sayımızın vücuda gelmesinde emek veren, içeriği zenginleştiren tüm yazarlarımıza, tasarım ve dizgiye olan katkılarından dolayı Dernek Sekreterimiz Mahmut Kök ve Dergi Sekreterimiz Mehtap Erol'a teşekkür ediyorum.

Geleceğin ülkemize, dünyamıza huzur ve mutlu yarınlar getirmesi dileklerimle...

Editör : **Okan AVŞARKOCAOĞLU**
Dergi Sekreteri : **Mehtap EROL**
Sayfa Düzeni : **Mahmut KÖK**
Kapak Çizimi : **Tuncay ÇİÇEK**
Kapak Tasarım : **Mahmut KÖK - Tuncay ÇİÇEK**

WEB ADRESİ: http://www.avsarelleri.com
E-POSTA: avsarelleri@hotmail.com

Yazılar yayınlansın ya da yayınlanmasın iade edilmez. Yazılarda kısaltma yapılabilir. Hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

Prof.Dr. Yusuf HALAÇOĞLU

Sürgün ve İskan

ANADOLU TÜRKMENLERİ

Osmanlılar zamanı için olduğu kadar günümüz Türkiye'si için de çok önemli olan Anadolu demografisinin, bugünkü sosyal yapılanmamızda önemli bir yeri vardır. Yerleşik nüfus yanında, özellikle göçer nüfus gerek hareketliliği gerekse iktisadî fonksiyonu bakımından Osmanlı Devleti tarafından reâyâ (vergi veren nüfus) içinde önemli bir yer kazanmıştır. Onların yerleşik halka nazaran geleneklerine daha bağlı olmaları ve kapalı bir toplum özelliği göstermeleri sebebiyle, fethedilen yeni topraklara iskân edilmek suretiyle buraların Türkleştirilmesinde kullanıldıkları da bir vakıadır. Bunun için Türkiye'nin sosyal ve kültürel tarihinin araştırılmasında halkın bu bölümünün de dikkatlice incelenmesi gerekmektedir.

Aşiretler fişlenirken, herbirinin bağlı bulundukları taife ve boy, sahip oldukları yaylak-kışlak ve mezraalarının isimleri, kaç hane ve mücerred nüfusa sahip bulundukları, yaylak ve kışlaklarının hangi sancak ve kaza dahilinde yer aldığı, bunların hangi il ve ilçe dahilinde olduğu, yaylak-kışlaklarıyla mezraalarının bugünkü isminin ne olduğu ve nihayet bu bilgilerin hangi tarihli ve numaralı defterden ve kaçıncı sahifesinden alındığı yer almaktadır. Bu bilgiler aynı zamanda bilgisayarda veri tabanını oluşturmaktadır. Gerektiğinde köyünü sorgulayan kişi, o köyde hangi aşiretin yerleşmiş bulunduğunu görebilecektir.

Tespit edebildiğimiz kadarıyla Anadolu'da Türkmen, Kürd ve Arap Cematlerinin bulundukları yerler ise genel olarak aşağıda gösterilen coğrafyada idi.

Maraş, Zamantı, Elbistan, Payas, Kadirli, Kozan bölgelerinde ve Kuzeyde Bozok ile Sivas eyaletini kapsayan geniş bir alan içinde Dulkadırlı ulusu yurd tutmuştu. Tokat Voyvodalığına bağlı Bozok sancağında da Mamalı Türkmenleri bulunmaktaydılar. XVI. yüzyılın başlarından itibaren Ankara'dan Şam'a, Birecik'ten Malatya-Sivas'a kadar olan bölgede Halep Türkmenleri grupları

Doç.Dr. Deniz AKPINAR

Köşe Yazarı

AZİZİYE RÜŞDİYE MEKTEBİ

Avşar (Afşar), Oğuzlara mensup bir Türkmen boyudur. Dîvânu Lugâti't-Türk'te Türk Boylarından 6. sırada, Afşarların âlâmeti olarak bu damga gösterilmiştir.

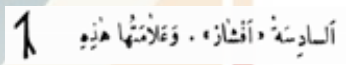

8 Kasım 1861 tarihli belgede, "Aziziye kasabasının mevki' teşkil olan mezkûr Pınarbaşı nam mahal" Aziziye kazasının kurulduğu mahalle Pınarbaşı denildiği bilgisi verilir.

İncelenen arşiv belgelerinde Sivas Vilayetine bağlı Aziziye sancak şeklinde teşkilatlandığı bilgisine rastlanır. 13 Tamumuz 1861 tarihinde Aziziye sancağına kabiliyetli ve işinin erbabı Mehmed Emin Efendi aylık 250 kuruşa naib olarak tayin edilmiştir.

Aziziye mülhakatına Gürün, Kuzugüdenlü, Sarıoğlan, Zamantı ve Mağara nahiyeleriyle Darende kazası da bağlanmıştır. Çok geniş bir havaliyi içine almaktaydı.

Avşar Türkleri, Sarız, Pınarbaşı, Zamantı ve Uzunyayla havalisini *(... mütehammil-i badiye-i vesîa ve arazisi kuvve-i menabite ve namiye ile müştehir mevaki-i nadireden...)* iskânından önce asırlardır adı gecen arazileri yaylak (etlik) olarak tasarruf etmekteydiler. Avşarların en önemli iktisadi faaliyetleri hayvancılıktı. Hayvanlarını otlatmak için yazları Torosların yüksek yaylalarına çıkmaktaydılar. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Kafkasya halkları özelikle Müslümanlar Rus mezalimine uğradı. Baskı ve şiddet ortamından göç etmek zorunda olan Kafkas Muhacirleri Avşarların bereketli ve sulak yaylalarına iskân kararı verildi. Osmanlı Devleti'nin bu kararına karşı burada bulunan konargöçerler fillli bir muhalefet göstermişlerdir. Konargöçerlerin iktisadi özgürlük alanları daralmış, İki unsurun yaşam tarzına ve dönemin koşullarına bakıldığı zaman sorunların baş göstermesi kaçınılmaz olmuştur.

Avşarlarla, iskân edilen muhacirler arasında çatışmalar meydana gelmiştir. Bölgede yoğun bir asayişsizlik yaşanmaya başlamış, iktisadi ve sosyal faaliyetler güvenden uzak kalmıştır. 19 Ağustos 1861 tarihli belgede, *"... zât-ı devletleri her halde uslub-ı hâkimane ile tesviye-i maslahata muktedir zevatdan bulunduklarından icabı ileride mütalaa ve icra olunmak üzere şimdilik öyle harekât-ı askeriyeden sarf-ı nazarla..."*, Avşarların nüfus olarak kalabalık ve çok hızlı hareket kabiliyetleri olduğundan herhangi bir askeri hareket yapılmasının uygun olmayacağı vurgulanmıştır.

Hafız Paşa, Avşar ve Çerkezlerin arasındaki çatışmanın ana sebebinin Avşar yurtların Avşarların rızası alınmadan muhacirlerin iskânına açılması olarak 25 Ağustos 1862'de açıklamıştır. Bölgede kargaşa ve huzursuzluk hat safhaya çıkmasının ardından 13 Temmuz 1864 tarihli bir talimatname ile Fırka-i Islahiyye ile bölgeye ordu gönderildi. Askeri ve siyasi olaylardan kısa bir süre sonra Avşarlar Pınarbaşı bölgesine iskân etti. Hatta Avşarların önde gelen Avşar müdür vekili Hacı Bey 1 Aralık 1865'te 4. rütbeden bir kıta mecidiye nişan-ı zişanı ile taltif edildi. 18 Avşar delikanlı gönüllü olarak askere kaydoldu.

Aziziye sancağı kurulmasıyla, devlet hizmet ve otoritesini bölgede hâkim kılmak için bölgede kamusal hizmetlere ağırlık vermiştir. 1860'lı yıllarında Aziziye sancağında yoğun bir imar ve iskân faaliyeti görülmüş haneleri imar ve inşa olunmuştur. Hem Avşarlar hem de muhacirler bölgeye iskânları yoğunlaşmıştır. Bu dönemde Dünya *"sanayi çağı"* zirvesini yaşamaktaydı. Siyasi ve iktisadi olarak zayıf devletleri mal ve hizmet dolaşımın sekteye uğramaması adına düzen ve intizam adına yasal düzenlemelerin yapılmasına zorlanıyordu. Geçimlerini temin maksadıyla iskân edenlere tarım aletleri, araba ve yük hayvanları verilmiştir. Bu arada sancağın imar faaliyeti de başladı. Aziziye bitişiğinde çatısı yıkılmış sadece duvarları kalmış bir camii Hafız Paşa tarafından yeniden inşaa edilmiş, yine birer bâb dershane ve mekteb ile yirmi bâb kulube odasını ve mahalli naib ve müftüsünün ikâmetlerine mahsus birer bâb dershane ve mekteb ile yirmi bâb kulube odasını ve mahalli naib ve müftüsünün ikâmetlerine mahsus birer bâb odalarla birer uğrak kahve odaları ve bir bâb medrese-i şerife inşasına başlanmıştır.

Aziziye Mekteb-i Rüşdiyesi Kuruluşu

Mekteb-i Rüşdiyelerin Osmanlı Devletin'de kurulması Sultan Adli II. Mahmud döneminde kararlaştırılmıştır. Şemseddin Sami, Rüşdiye kelimesini *"rüşde vasıl olan çocuklara mahsus"* şekilde açıklamıştır. Mekteb-i Rüşdi, Mekâtib-i Rüşdiyye Sıbyan mekteplerinin bir kademe üstünde ve bu okulların yetersizliğine binaen kurulmuştur. İlk rüşdiye olarak kabul edilen *"Mekteb-i Maarif-i Adli"* 1838 yılında açılmıştır. 1839 yılında da *"Ulûm-u Edebiye"* adı altında mesleki okul olarak açılmıştır. Sultan II. Mahmud Avrupa'da meydana gelen gelişmeler konusunda kayıtsız kalmamıştı. Sanayi İnkılâbı, Osmanlı Devletini etkisi altına almaya başlamış, Sultan II. Mahmud muazzam üretim ve pazar dönüşümünü anlamıştır. Barutcubaşı Ohannes Dadyan, 1835 yılında Sultan II. Mahmud'un emriyle Avrupa'ya araştırma gezisine gönderildi. Bu araştırma ve inceleme gezileri sadece sanayi ve üretim alanlarında olmayıp eğitim ve öğretim konusunda da olmuştur. Avrupa'nın gerisinde kalmamak için eğitim ve öğretim kurumları açılmaya başlanmıştır. 1861'de Maârif Nezâreti, eğitim ve öğretimde düzenlemeye gidilmiş, okullar sıbyân, rüşdiye ve çeşitli fenlere ait okullar olmak üzere üç dereceye ayrılmıştır. Sıbyân okullarında Müslim ve gayr-i Müslimlerin okulları ayrılmıştır. Rüşdiyelerde ise karışık şekilde okula gideceklerdir. İkinci ve üçüncü dereceli okullarda öğretim dili Türkçe olacaktır. Eğitimde milli bir felsefeye gidilmiştir. Fertleri ve toplumları kaynaştırmak, ilim ve medeniyet yolunda yol almak adına eğitim kurumlar açılmış. Bu kurumlardan bir de Aziziye Mekteb-i Rüştiyesi olmuştur.

Aziziye kazası yeni kurulması ile beraber okul, medrese, hükümet konağı gibi bir çok resmi daire yapılmasına karar verildi. Bunlar içinde Mekteb-i Rüşdiye okulunun yapım masrafları ve okula hocaların tayin edilmesi çalışmaları 15 Nisan 1862 tarihinde bir karar alınmıştır. Rüştiyenin bölgede kurulma gerekçeleri şunlardı; *"...kasaba-i mezbura vazat muhacirin ve henüz taht-ı itaate alınmış aşayir olmasına mebni bunların istikrari-i medeniyetleri etfala talim ve terbiyeleriyle hasıl olacağı..."* Bölgeye iskan edilen Çerkeslerin ve Avşarların medeniyet ve ilim yolunda ilerlemesi için çocuklarının talim ve terbiyesi için okul 27 Mart 1865 kuruldu. Avşar ve Çerkes ulema ile ümera reisleri masraflarını üstlendikleri eğitim ve öğretim cağına gelmiş çocukları için rüşdiye okulu

inşa etmiştir.

Bu tarihe not düşülecek anlamlı bir işbirliğidir. Ayrıca açılan mekteb-i rüşdiye Arabi ve Farisi ve sülüs ve rika hattı muallimliğine Kayseri'de ikamet eden Mustafa Nuri aylık 400 guruşa, Farisi, rakam ve diğer bilimler muallimliğine Darende kasabası müftülüğü için gelmiş olan Mehmed Tevfik aylık 400 guruşa, sülüs ve nesih ve divani ve rika muallimliğine pek ehil ve erbabı olması hasebiyle küttaptan Mehmed Ali Efendi 200 guruşa, bevvablığa Yıldırım köyünden Beşir Fakı aylık 120 guruşa 9 Mart 1965'te tayin edildi. Lakin tayin edildikleri medrese rutubetli ve mekteb-i rüşdiye'ye elverişli olmadığı anlaşıldığından, Aralık 1865'e kadar 9.350 guruşa yeniden bir mekteb inşasına karar verilmiştir. Rüşdiyeye atanan bu hocaların birikmiş maaşları yine Avşar ve Çerkes reisleri ödedi. Mehmed Tevfik Efendinin vefat etmesi nedeniyle 24 Şubat 1867'de Mekteb-i sani muallimliğine Mesud Efendi 400 guruş ile Beşir Fakı'nın dahi yüz guruş maaşla bevvablık hizmetine tayin edildi. Rüşdiye 1. ve 2. sınıflarında 30, mülâzemet seviyesinde 9 öğrenci olmak üzere 39 talebeyle okul 3 odalı sınıfla eğitim ve öğretime başlamıştır. Okula devam eden öğrenciler muhacir ve Avşar çocuklarından oluşuyordu.

Okulun kuruluş amacını yine şu şekilde izah edilmiştir: *"Muhacir ve aşayir-i merkumenin gılzet-i mizaçlarının (huy ve mizaç sertliği) izalesi maddesince orada (Aziziye Sancağında) bir mekteb-i Rüşdiye bulundurulması medâr ve fevaid-i külliyi müstelzem olacağına..."* Okulu kurulmasındaki diğer önemli nedenleri ise, Türkçe'yi muhacirlere öğretmek, muhacir ve Avşarları kaynaştırarak aralarındaki itilafı gidermek, bölgeyi ilmi metotlarla tarım ve üretime açmaktı.

Rüşdiye okulları ortaokul kısmı oluşturuyordu. Aziziye Mekteb-i Rüşdiyesini ilkokul olan sıbyan mektebleri beslemekteydi. 1884 tarihinde Aziziye sancağında 74 sıbyan okulu vardı. Bu okullarda 6.833 erkek ve 354 kız olmak üzere toplam 7.187 Müslüman çocuk eğitim görmekteydi. Şakir Paşa maarifle ilgili mütalaasında nahiye ve köylerin çoğunda mekteb-i ibtidâilerin bulunmadığı bulunanların ise ehliyet ve liyakat sahibi eğitimcilerin bulunmadığını rapor etmiştir. Bu durum Aziziye ve çevresi için de geçerliydi. Yetkililer bu gibi uyarıları dikkate aldığı yönünde gelişmeler olmuştur. Bu gelişimlerden biri de Rüşdiye Mektebi öğrencilerinin okuma ve bilgilerini geliştirilmesi için Tercüman-ı Hakikat

isminde özel bir gazete 29 Eylül 1879'dan itibaren çıkartılmaya başladı. Uzaktan eğitime bir örnek olarak verebiliriz. Rüşdiye Mekteblerine Fransızca dersleri veren hocalar atanmaya başlandı. Bu durum bütün rüşdiyeler için geçerli olamamıştır.

Sarız'da bir adet mekteb-i ibtidâi 11 Haziran 1898'de açılmıştır. Sarız merkezi uzak köylerden bu okula gelip eğitim ve öğretim almak neredeyse imkânsızdı. Buraya açılan ilkokula atama yolu ile öğretmen tayin edilmiş, 13 Mayıs 1899 tarihinde Köyyeri Hamidiye Mekteb-i İbtidâî'ye muallimliğine Mehmed Said Efendi atanmıştır. Adı geçen öğretmen 14 Nisan 1900 tarihine kadar Sarız nahiyesinde görev yapmıştır. Said Efendi'nin yerine 26 Haziran 1900 tarihinden itibaren Mustafa Sabri Efendi atanmıştır. Bu muallim uzun süre Sarız'da görev yapmıştır. Bu sıbyan mekteblerinden mezun olan çocuklar rüştiyeye kayıt yaptırmaya hak kazanıyorlardı. Olanakları olanlar Pınarbaşı'da eğitimine devam edebiliyorlardı. Bu okul yatılı olmadığı için birçok çocuk rüşdiye mektebine kayıt yaptıramıyordu. Çünkü merkezde kalacak yerleri yoktu, Sarız ve köyleri gibi çok uzak yerlerden günlük gelip gitmeleri imkânsızdı. Bu okula genelde Aziziye merkez ve merkeze çok yakın yerdeki çocuklar eğitimlerine devam edebilmişlerdi. 17 Şubat 1900 tarihli rapor cetvelinde Aziziye kazasına 36 adet yeni mekteb-i ibtidâi açıldığı ve buraya öğretmenler atanmıştır. Her geçen gün eğitim ve öğretim kalitesi artarak devam etmiştir.

Sivas Vilayeti Aziziye Kazası Mekteb-i Rüşdiyesi Aralık 1894 yılı ila Şubat 1895 yılı öğrencileri ve devam listesi yazımızın sonunda yer almaktadır.

1894 yılında Aziziye Kazası Mekteb-i Rüşdiyesi'de toplam 58 öğrencisi vardı. Bu öğrenciler Aziziye Kazası'nda bulunan Avşar, muhacir ve devlet memurlarının çocuklarından oluşmaktaydı.

1894 yılında Aziziye Mekteb-i Rüşdiyesi mevcudiyeti 58 talebeden oluşuyordu. 1897 tarihlinde 65 öğrenci okulda eğitim ve öğretim görüyordu. 1898'de 54 öğrenci mevcudu vardı. 1899 tarihinde talebe mevcudu 43 olmuştur.

1900'da mekteb-i rüşdiyesi mevcudu 59'du. 1901 tarihinde 41 öğrenci bulunuyordu. 1902'de 60 öğrenci okulda kayıtlıydı. 1903'te 63 talebe bulunuyordu. 1908 yılı toplamda kayıtlı öğrenci sayısı 66'ya çıkmıştı.

1913 yılı Aziziye Rüşdiye Mektebine

kayıtlı olan öğrenci sayısı 64 adetti.

1906 yılı Aziziye Rüşdiye Mektebi ders programı, Kuran-ı Kerim, tecvid ve ulûm-ı dîniye, kra't, Türkçe, harf ve imla, ulûm-ı ahlak, arabi, farsi, hesab, hendese, coğrafya, tarih, resim, malûmât-ı zirâat, hüsn-ü hatt, surre-i Osmani ve imla deslerinden oluşmaktaydı.

1913 yılı Aziziye Rüşdiye Mektebine kayıtlı olan öğrencilerin babalarının meslekleri; müstantık (sorgu hakimi), kâtib, muallim, imam, yüzbaşı, jandarma, polis arzuhalci, esnaf, tüccar, kahveci, sıvacı, kalfa, reçberdi. Okulda kayıtlı olan öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerine bakıldığı zaman belirli meslek ve gelir grubunda olan ailelerin çocukları olduğu görülür.

Sarız'a (Köyyeri) bağlı Yalak'tan ilim ve irfan tahsil etmek için Pınarbaşı, Kayseri gibi okulun olduğu merkezlere gidilirdi. Bu çocuklardan biri de Kayseri'de vefat eder. Anası vefat eden oğluna şunları söyler;

"Yalak yerin düz değil mi,
Pınarın göz değil mi,
Ahmed okumaya gitmiş,
Sekiz Altun az değil mi?"

Aziziye Rüşdiye Mektebi okulun açılmasında ve sürdürülmesinde Avşarlar ve Çerkesler işbirliği yaparak dayanışmaları tarihe altın harflerle yazılmıştır. Aziziye Rüşdiye Mektebinin bölgede faaliyet göstermesi hem muhacirler hem de Avşarlar için ilim ve irfan adına çok önemli olmuştur. Muhacirlerin dil problemi Türkçe'nin öğretilmesi ile yavaş yavaş çözülmüştür. Rüşdiye Mektebi Çerkes ve Avşarların birbirlerini tanımasında ve huzursuzlukların giderilmesinde önemli bir müessese olmuştur. Çünkü bu eğitim ve öğretim kurumunu beraber kurmuşlardı. Yeni hayat tarzının yeni iktisadi, sosyal ve kültür düzeni öğrenilmeye başlandı. Aziziye Rüşdiye Mektebi bölgede eğitimin kurumsallaşmasında ve kökleşmesinde fevkalade önemli bir görev üstlenmiştir. Rüşdiyeden sonraki yapılacak eğitim kuramlarının temeli olmuştur. Bu tarihi misyona sahip okulun yeri tespit edilerek yeniden bir eğitim ve kültür hizmetine sunulabilir.

Birinci Sınıf

Derecat	Esami Ve Künye-i şakirdan	devamı	Adem-i devamı	1 Kanun-ı evvel ila gaye-i minhu mülahazat	devamı	Adem-i devamı	1 Kanun-ı sani ila gaye-i minhu mülahazat	devamı	Adem-i devamı	1 Şubat ila gaye-i minhu mülahazat
1	Hacı Sultan zade İlyas Efendi	27			27			24		
2	Talostan Efendi zade Musa Efendi	27			27			24		
3	Abdulhakim zade Hamid Efendi	27			27			24		
4	Ömer Efendi zade Niyazi Efendi	27			27			24		
5	Mehmed Efendi zade Hamza Efendi	27			27			24		
6	İslam Efendi zade Bahri Efendi	27			27			24		
7	Reşid Ağa zade Şevket Efendi	27			27			24		
8	Köçek Bey zade Batuhan Efendi	27			27			20	4	Pederi tarafından ruhsat alındığı
9	Ahmed Ağa zade Hasan Efendi	27			27			24		
10	Emin Efendi zade İzzet Efendi	27			27			24		
11	Ali Bey zade Kamil Efendi	27			27			24		
12	Mehmed Ağa zade Ali Efendi	27			27			24		
13	Halil ağa zade Rıfat Efendi	27			27			24		
14	Aziz Efendi zade Şevki Efendi	27			27			24		

İkinci Sınıf

Derecat	Esami Ve Künye-i şakirdan	devamı	Adem-i devamı	1 Kanun-ı evvel ila gaye-i minhu mülahazat	devamı	Adem-i devamı	1 Kanun-ı sani ila gaye-i minhu mülahazat	devamı	Adem-i devamı	1 Şubat ila gaye-i minhu mülahazat
1	Hüseyin Efendi zade Rıza Efendi	27			27			24		
2	Binbaşı zade Aziz Efendi	27			27			24		
3	İshak Ağa zade Hayri Efendi	27			27			24		
4	Binbaşı zade Ziya Efendi	27			27			24		
5	Hacı Said Ağa zade İsmail Efendi	27			27			24		
6	Ahmed Geri? zade Ömer Efendi	27			27			24		
7	Ali Ağa zade Osman Efendi	27			27			24		
8	Mehmed ağa zade Hamdi Efendi	27			27			20	4	Pederi tarafından ruhsat alındığı
9	Ömer Ağa zade İsa Efendi	27			27			24		
10	Mustafa Ağa zade Ahmed Efendi	27			27			24		
11	Hasan Efendi Ağa zade Rahmi Efendi	27			27			24		
12	Mustafa Ağa zade Osman Efendi	27			27			24		
13	İsmail ağa zadde Muhsin Efendi	27			27			24		
14	Hasan Efendi zade Tevfik Efendi	27			27			24		
15	Yusuf ağa zade Süleyman Efendi	20		Mahall-i ahardan nakledildiği	27			24		

ŞUBAT - 2021

Üçüncü Sınıf

Derecat	Esami Ve Künye-i şakirdan	devamı	Adem-i devamı	1 Kanun-ı evvel ila gaye-i minhu mülahazat	devamı	Adem-i devamı	1 Kanun-ı sani ila gaye-i minhu mülahazat	devamı	Adem-i devamı	1 Şubat ila gaye-i minhu mülahazat
1	Mustafa Ağa zade Hamid Efendi	27			27			24		
2	Bey Rıza zade İsmail Efendi	27			27			24		
3	Ali ağa zade Abdullatif Efendi	27			27			24		
4	Hacı Musa zade Osman Efendi	27			27			24		
5	Reşid Ağa zade Sabri Efendi	27			27			24		
6	Mustafa Ağa zade Mehmed Efendi	27			27			24		
7	Mehmed Ağa zade Şerif Efendi	27			27			24		
8	Talostan zade Rıza Efendi	27			27			24		
9	Bekir Ağa zade Halil Efendi	27			27			24		
10	Hüseyin Efendi zade Davud Efendi	20	7	Karyesine ruhsatla gittiği[2]	27			24		
11	Osman Efendi zade Garib Efendi	27			27			24		
12	Hüseyin Efendi zade Ahmed Efendi	27			27			24		
13	Mehmed Ağa zade Ahmed Efendi	27			27			24		
14	Hacı Bekir zade Kamil Efendi	27			27			10	14	Na-mizac olarak karyesinde bulunduğu

Dördüncü Sınıf

Derecat	Esami Ve Künye-i şakirdan	devamı	Adem-i devamı	1 Kanun-ı evvel ila gaye-i minhu mülahazat	devamı	Adem-i devamı	1 Kanun-ı sani ila gaye-i minhu mülahazat	devamı	Adem-i devamı	1 Şubat ila gaye-i minhu mülahazat
1	Hamdi Efendi zade Ziya Efendi	27			27			24		
2	Mehmed Efendi zade Bahaeddin Efendi	27			27			24		
3	Ali ağa zade Hakkı Efendi	27			27			24		
4	Mehmed Efendi zade Şahin Efendi	27			25	2	Na-mizac olduğu[1]	24		
5	İslam Ağa zade Emin Efendi	27			27			24		
6	Talostan? Zade Gazi Efendi	27			27			24		
7	Mustafa zade İsmail Efendi	27			27			24		
8	Mustafa ağa zade Ali Rıza Efendi	27			27			24		
9	Mehmed Efendi zade Mahmud Efendi	27			27			24		
10	Hacı İdris zade Mahmud Efendi	27			27			24		
11	Mehmed Efendi zade Abdullah Efendi	25	2	Na-mizac olduğu	27			24		
12	Mehmed Efendi zade Mahmud Efendi	27			27			24		
13	Mustafa Efendi zade Murad Efendi	27			27			24		
14	Mehmed Efendi zade Niyazi Efendi	27			27			24		
15	Osman Efendi zade Mehmed Efendi	27		Mahall-i ahardan nakledildiği	27			24		

ŞUBAT - 2021

KAYNAKÇA

BAŞKANLIK OSMANLI ARŞİVİ;

B.O.A, A.}MKT.UM, 00514_ 00051, B.O.A, A.MKT.UM, 00483_00053,B.O.A, A.MKT.UM_00514_00051, B.O.A, İ..MVL, 00567_25498, B.O.A, İ..MVL, 00541_24272, B.O.A, İ..MVL, 00586_26367, B.O.A, İ..MVL, 00638_00085, B.O.A, İ..MVL, 00731_00010, B.O.A, İ.DH, 00546_37981, B.O.A, MF,İBT, 00043_00082. B.O.A, MF,İBT, 00039_00087,B.O.A, MF,İBT, 00055_00064. B.O.A, MF,İBT, 00122_00022. B.O.A, MF,İBT, 00182_00002. B.O.A, MF,İBT, 00225_00025. B.O.A, MF,İBT, 00441_00036. B.O.A, MF,İBT, 00441_00036. B.O.A, MF,MKT, 00494_00052. B.O.A, MVL, 00638_00101. BOA, A.}MKT. UM, 00492_00093, B.O.A, İ..MVL, 465_21013

SALNAMELER VE DİĞER ESERLER

Sâlnâme-i Nezâret-i Maârif-i Umûmiyye, Sene 1316, Def'a 1, İstanbul Matbaa-i Âmire.

Sâlnâme-i Nezâret-i Maârif-i Umûmiyye, Sene 1317, Def'a 1, İstanbul Matbaa-i Âmire.

Sâlnâme-i Nezâret-i Maârif-i Umûmiyye, Sene 1318, Def'a 1, İstanbul Matbaa-i Âmire.

Sâlnâme-i Nezâret-i Maârif-i Umûmiyye, Sene 1319, Def'a 1, İstanbul Matbaa-i Âmire.

Sâlnâme-i Nezâret-i Maârif-i Umûmiyye, Sene 1321, Def'a 1, İstanbul Matbaa-i Âmire.

Salnâme-i Vilayet-i Sivas, Def'a XII, 1302 H. Sivas, 1302 H. [1884-85].

Ali Karaca, Anadolu Islahatı ve Ahmet Şakir Paşa (1838-1899), İstanbul 1983.

Görür, Emel Demir (2015). "İnas Rüşdiye Mektepleri: Yanya Hamidiye İnas Rüşdiye Mektebi Örneği", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 36, s.311-322. Doi Number: 10.17719/jisr.2015369509.

Kâşgarlı Mahmud, Dîvânu Lugâti't-Türk, Kâşgarlı Mahmud, Mahmud el-Kaşgari b. el-Hüseyin b. Muhammed; Kilisli Muallim Rifat Bilge, 1333 İstanbul.

Şemseddin Sami (1989). Kâmûs-ı Türkî, İstanbul.

Tercüman-ı Hakikat, 4 Rebiü'level 1297.